

Handlingsplan för förorenade områden

- information för pågående verksamheter, version 2021-10-26

Helhetsbild över hur man arbetar med förorenade områden

En handlingsplan för arbetet med förorenade områden behöver anpassas till den aktuella verksamheten. Handlingsplanen ska ge en helhetsbild över föroreningssituationen på området och visa hur företaget planerar att hantera frågor med avseende på undersökningar, utredningar och saneringsåtgärder framöver, både på kort respektive lång sikt.

Handlingsplanen bör vara ett levande dokument som uppdateras efter behov. Syftet med planen är att det ska finnas en strategi för arbetet, kostnaderna ska kunna förutspås och den formella hanteringen av ärenden kan också underlättas. En handlingsplan kan ta upp både åtgärder och undersökningar som behövs för att få ett bättre kunskapsunderlag. Åtgärder kan behöva göras i närtid eller när tillfälle ges eller kanske kan avvakta till en framtida avveckling av hela eller delar av verksamheten. Det är dock viktigt att inte försvåra en framtida sanering genom att en byggnation gör en förorening oåtkomlig.

En **checklista** för vad en handlingsplan bör innehålla finns sist i detta dokument. Det kan vara lämpligt att integrera planen i verksamhetens befintliga system för rutiner och liknande.

När behövs en handlingsplan?

Arbetet med förorenade områden sker stegvis från översiktliga till detaljerade undersökningar, riskbedömningar och åtgärder. Efter varje steg görs en bedömning om det är motiverat att gå vidare.

Generellt gäller att alla pågående verksamheter som har fått riskklass 1 och 2 enligt MIFO-inventeringen¹ bör kartlägga föroreningssituationen inom sitt verksamhetsområde genom att inledningsvis utföra en översiktlig miljöteknisk undersökning. Att ha kunskap om eventuella föroreningar inom verksamhetsområdet är en del av den lagstadgade egenkontrollen.

Om området är förorenat bör en handlingsplan tas fram för det fortsatta arbetet. Är det mindre förorenat än förväntat kan det leda till att tillsynsmyndigheten kan sänka riskklassen.

Även om det visar sig att det inte finns behov av ytterligare undersökningar eller åtgärder är det viktigt att vara medveten om att det på gamla industriområden i princip alltid finns risk att påträffa föroreningar vid olika markarbeten.

---

¹ Inventering enligt Naturvårdsverkets Metodik för Inventering av Förorenade Områden, den s.k. MIFO-metoden, se vidare Naturvårdsverkets webbplats.

<https://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Foroenade-omraden/Att-inventera-foroenade-omraden/>

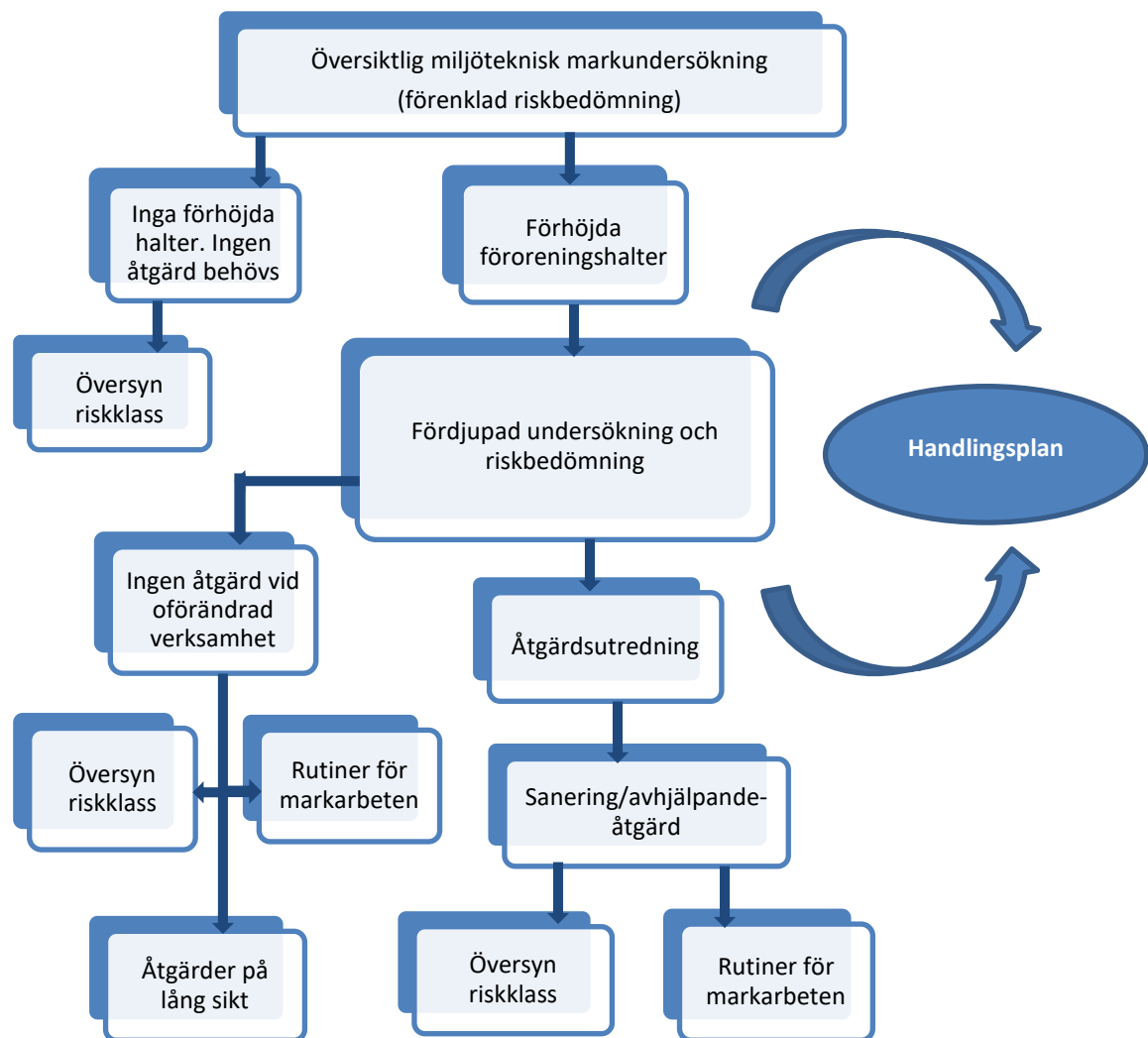
Det är därför viktigt att planera för detta och samråda med tillsynsmyndigheten innan arbetena påbörjas, eller om marken ska användas på annat sätt än idag. Det finns också en upplysningsskyldighet enligt 10 kap. miljöbalken om det upptäcks en förorening.

För verksamheter som omfattas av industriutsläppsförordningen (2013:250) finns också krav på att en statusrapport ska tas fram. Statusrapporten är ett fristående dokument som samlat beskriver föroreningsituationen i mark och grundvatten.

Mer information

- Broschyr Länsstyrelserna 2016: Ta kontroll över kostnaderna för föroreningar. Om hantering av förorenade områden vid pågående verksamheter².
- Naturvårdsverket vägledning om statusrapporter, Rapport 6688³

Arbetsgång förorenade områden

² Publikationen kan laddas ner från lansstyrelsen.se/jamtland eller EBH-portalen.

[Ta kontroll över kostnaderna för förorenade områden \(ebhportalen.se\)](http://Ta%20kontroll%20over%20kostnaderna%20for%20foroerade%20omraden%20(ebhportalen.se))

³ [Statusrapport för industriutsläppsverksamheter \(naturvardsverket.se\)](http://Statusrapport%20for%20industriutslappsverksamheter%20(naturvardsverket.se))

Checklista för innehåll i handlingsplan för förorenade områden

Checklistan ska anpassas till aktuell verksamhet. Bakgrundsinformation kan finnas i andra handlingar men det kan ofta vara bra att ha med en kort sammanfattning i handlingsplanen.

1. Verksamhetshistorik. Kort beskrivning av tidigare och nuvarande verksamhet på platsen.
2. Områdesbeskrivning
  - Bl.a. topografi, typ av jordart, geohydrologi och spridningsvägar.
  - Särskilda förutsättningar, t.ex. närhet till recipient, vattentäkter, Natura 2000 och andra skyddsvärda områden
3. Föroreningssituationen. Kort sammanfattning av genomförda undersökningar, riskbedömning, åtgärdsutredning etc. Tidigare utförda undersökningar bör namnges med rapportreferenser.
Identifiering av områden där:
  - föroreningssituationen är allvarlig och åtgärder behöver ske omgående.
  - föroreningar finns men ingen spridning och ingen risk i nuläget, men där föroreningar behöver åtgärdas på sikt, när tillfälle ges, t.ex. vid schaktarbeten.
  - kompletterande undersökningar behövs.
4. Åtgärds mål. Planerad markanvändning på kort och lång sikt samt övergripande åtgärds mål för området.
5. Situationsplan över verksamhetsområdet där följande markerats:
  - Utförda miljötekniska undersökningar
  - Sanerade delområden
6. Behov och beskrivning av fortsatta och kompletterande utredningar och kontroll. Omfattning, syfte och tidsplan.
7. Behov av åtgärder.
  - Beskrivning av åtgärdsbehov och planerade åtgärder. Omfattning, syfte och tidsplan.
  - Åtgärder som kan genomföras vid specifika tillfällen. Identifiera aktuella situationer. T.ex. vid rivning av byggnader/anläggningar så föroreningar blir åtkomliga, i samband med exploatering/markarbeten etc.
8. Åtgärder på lång sikt.
  - Åtgärder på lång sikt, t.ex. i samband med eventuell avveckling av verksamheten. I samband med en avveckling av hela eller delar av verksamheten är det lämpligt att en avvecklingsplan tas fram i samråd med tillsynsmyndigheten.

9. Riktlinjer/rutiner för markarbeten

- Rutiner ska säkerställa att föroreningsituationen beaktas vid markarbeten som t.ex. schaktning, fyllning, ledningsdragningar samt vid om- och nybyggnation, rivning. De ska också vara vägledande för en miljömässigt bra hantering av bl.a. schaktmassor och länsvatten.
- Rutinernas innehåll blir olika om det gäller t.ex. byggnation av nya byggnader eller anläggningar eller om de är avsedda att förenkla hanteringen vid arbeten inom verksamhetens område. Anpassning och konkretisering måste göras till aktuell verksamhet. Rutiner för markarbeten kan förenkla och påskynda framtida ärenden vid exploateringar. Rutinerna bör tas fram i samråd med tillsynsmyndigheten.
- Områden där det i normalfallet räcker med en information till tillsynsmyndigheten bör beskrivas, t.ex. där det inte finns risk för föroreningsspridning.
- Av rutinen bör bl.a. framgå vad som ska göras när arbeten planeras, hur bedömning av undersökningsbehov ska göras, beskrivning av provtagning, masshantering, länsvattenhantering, kontroller, dokumentation och rapportering.
- Bedömning av undersökningsbehov görs utifrån befintliga markundersökningar och historik på platsen. Samråd med tillsynsmyndigheten bör ske om lämplig hantering, analyser mm. Vid behov tas förslag till provtagningsplan fram.
- En karta bör bifogas där samtliga utförda underökningar samt sanerade områden finns markerade.

Anmälan eller underrättelse?

Vid saneringsbehov krävs §28-anmälan⁴ som ska lämnas in till tillsynsmyndigheten minst 6 veckor innan arbetet påbörjas. Checklistor för vad som bör ingå i en §28-anmälan finns på EBH-portalen⁵ samt på Länsstyrelsens webb⁶.

Även om det inte behövs någon §28-anmälan ska tillsynsmyndigheten underrättas om planerade markarbeten där det är känt eller kan misstänkas att föroreningar förekommer.

---

⁴ §28 förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

⁵ [PM-och-FAQ-Anmalan-§28.pdf \(ebhportalen.se\)](#)

⁶ <https://www.lansstyrelsen.se/vastra-gotaland/miljo-och-vatten/fororenade-omraden.html>